

ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทย*

นนทิวรรณ จันทนะพะลิน**

ภาควิชาศิลปกรรม

ราชบัณฑิตยสถาน

ท่ามกลางการดำเนินไปของชีวิตที่ถูกชักโยงอยู่ด้วยความปรารถนาอันไม่รู้จักจบสิ้น ธรรมชาติ ศาสนาศิลปวัฒนธรรม คือส่วนผสมที่สร้างความสมดุลของการดำรงอยู่ของชีวิต เป็นสิ่งพัฒนาคุณค่าทางใจขึ้นสู่สัจธรรม นำสันติสุขมาสู่บุคคล สังคม ประเทศชาติ และมวลมนุษยชาติ

ศิลปะเป็นของมนุษย์ ถูกสร้างสรรค์ขึ้นโดยมนุษย์และเพื่อมนุษย์ เพราะศิลปะคือมนุษย์ จากประวัติ-ศาสตร์ศิลปะที่ได้ถูกบันทึกไว้ตั้งแต่อดีตอันไกลโพ้นสู่ปัจจุบัน ศิลปกรรมที่หลงเหลืออยู่สะท้อนให้รับรู้ถึงคุณค่าแห่งสุนทรียภาพ สติปัญญา ความเชื่อ ความเคารพ และความศรัทธาของมนุษย์ที่ดำเนินไปพร้อมกับกาลเวลา ชุมทรัพย์แห่งสุนทรียภาพ และสติปัญญาเหล่านี้ เป็นทรัพย์ากรอันมีค่าให้ได้รับรู้ ศึกษา ชาบซึ้ง และสร้างสรรค์ เพื่อการก้าวเข้าสู่วิถีที่

เคลื่อนไหวร่วมไปกับกระแสแห่งวิวัฒนาการของมนุษย์

มนุษย์สร้างสรรค์ศิลปกรรม ในขณะที่เดียวกันศิลปกรรมก็สร้างสรรค์มนุษย์ ศิลปกรรมประเภทจิตรศิลป์ให้อิทธิพลในด้านคุณค่าทางสุนทรียภาพ สติปัญญา และความเชื่อ ซึ่งเป็นคุณค่าทางด้านนามธรรม ซึ่งจะพัฒนาไปสู่คุณค่าทางรูปธรรม ส่วนศิลปกรรมประเภทประติมากรรม ปาณิชยศิลป์ หรืออุตสาหกรรมศิลป์ จะให้อิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของชีวิตในส่วนที่เป็นรูปธรรม ดังนั้น จะเห็นว่าศิลปกรรมกับมนุษย์ต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ประติมากรรมเป็นศิลปกรรมประเภทจิตรศิลป์ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด อารมณ์ และจินตนาการด้วยภาษาของรูปทรง ที่สัมผัสได้โดยการมองเห็น จึงถูกจัดอยู่ในประเภททัศนศิลป์ มี ๓ มิติ

ที่สามารถสัมผัสได้ในความเป็นจริง ประติมากรรมมีศักยภาพที่นอกจากจะสามารถติดตั้งได้ ตั้งแต่บนผนัง ด้วยประติมากรรมประเภทหุ่นต่า และหุ่นสูงแล้ว ประติมากรรมประเภทลอยตัวยังสามารถติดตั้งได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร ในสวนสาธารณะและในสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ รวมทั้งในชุมชนเมืองที่เต็มไปด้วยสถาปัตยกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้างประเภทต่าง ๆ อีกด้วย และด้วยเหตุที่ประติมากรรมส่วนใหญ่ถูกสร้างสรรค์ด้วยวัสดุถาวร เช่น หิน โลหะ ไม้ ปูน จึงพบว่าประวัติศาสตร์ที่เป็นประจักษ์พยานแห่งสุนทรียภาพและสติปัญญาของมนุษย์คือความแกร่งของประติมากรรมที่ทำจากวัสดุถาวรเหล่านั้นที่ยังหลงเหลืออยู่ รอดพ้นจากการทำลายของมนุษย์และธรรมชาติ

แนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง

* บรรยายในการประชุมสำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

** ศิลปินแห่งชาติ สาขาประติมากรรม พ.ศ. ๒๕๔๕

คือ แนวทางในการสร้างสรรค์ประติมากรรมส่วนบุคคล และแนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

๑. แนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมส่วนบุคคล เริ่มต้นจาก

- *การรับรู้* ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้น ประกอบด้วย การรับรู้จากธรรมชาติ การรับรู้จากศิลปกรรม การรับรู้จากวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเชื่อ ตลอดจนประสบการณ์จากการศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติที่พัฒนาไปตามลำดับขั้น

- *จากการรับรู้พัฒนาสู่แนวความคิดหรือความบันดาลใจ* ที่พัฒนาเป็นภาพทางใจ เรียกว่า “มโนภาพ” เป็นเนื้อหาทางนามธรรมที่เป็นความรู้เฉพาะตน

- *การสื่อนามธรรมให้ปรากฏเป็นรูปธรรม* ต้องอาศัยกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งกล่าวโดยย่อประกอบด้วย

ก. *ความรู้* ประกอบด้วย ความรู้ในรูปแบบ ความรู้ในความหมายของรูปแบบ และความรู้ในเรื่องการประกอบกันของรูปแบบและความหมาย รูปแบบ ความหมาย และการประกอบกันนี้มีหลากหลายและมีความหมายเฉพาะ ผู้สร้างสรรค์จะต้องเลือกสรร และนำมาใช้ให้ตรงตามมโนภาพที่เป็นจุดหมาย

ข. *ความสามารถ* คือการลงมือปฏิบัติการทางเทคนิค เช่น การปั้น การแกะสลัก การหล่อ การ

เชื่อม ซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้วัสดุ นอกจากนั้น ยังรวมไปถึงขนาดของประติมากรรมด้วย

ค. *ประสบการณ์* ทำให้เป็นผู้รอบรู้ และมีความเชี่ยวชาญ ซึ่งต้องอาศัยพัฒนาการของระยะเวลา

องค์ประกอบทั้ง ๓ อย่างนี้จะเป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดประสิทธิผลของกระบวนการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่ปรากฏเป็นรูปธรรมให้ผู้อื่นสามารถรับรู้ได้

- *สุดท้ายคือ การทบทวนพิจารณาผลงานประติมากรรมที่ปรากฏเป็นรูปธรรม* ว่าสื่อความหมายเชื่อมโยงกับแนวความคิดหรือมโนภาพที่กำหนดไว้หรือไม่ ด้วยการพิจารณาเช่นนี้จะทำให้เกิดความงอกงามของพัฒนาการของการสร้างสรรค์ต่อเนื่องไปไม่รู้จักสิ้น และประติมากรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นนี้จะป็นภาษาสื่อความหมายแทนประติมากรที่กาลเวลามีอาจลบลือน

๒. แนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม แตกต่างจากการสร้างสรรค์ประติมากรรมส่วนบุคคลในส่วนของการกำหนดเป้าหมายที่เป็นนามธรรมโดยเริ่มจาก

ก. *เนื้อหาของสถานที่* เพื่อการกำหนดเนื้อหาของประติมากรรม

ข. *รูปแบบของสถานที่* เพื่อการกำหนดรูปร่าง กำหนดขนาด กำหนดทิศทางของรูปร่าง และ

กำหนดวัสดุ

ต่อมา ก็ดำเนินการตามกระบวนการสร้างสรรค์ส่วนบุคคล เพื่อให้ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรมเป็นผลงานประติมากรรมที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมนั้น

ศิลปกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งขององค์ประกอบในการดำรงชีวิตเพื่อการยกระดับจิตใจขึ้นสู่สัจธรรมิ ดังนั้น การจัดการทางด้านศิลปะจึงเข้ามามีส่วนสำคัญที่จะทำให้ศิลปะอยู่เคียงข้างมนุษย์ การจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ หรือหอศิลป์ก็คือการรวบรวมศิลปกรรมให้ประชาชนได้ชื่นชม แต่ก็มีจุดอ่อนตรงที่ผู้ที่มีความสนใจจริง ๆ เท่านั้นจึงจะมาชม ดังนั้น เพื่อขยายขอบเขตการรับรู้ของสังคมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงได้มีการจัดการให้ศิลปะออกมาจากพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ ให้อยู่ท่ามกลางการดำเนินชีวิตและใกล้ชิดกับสังคมยิ่งขึ้น และด้วยเหตุที่ประติมากรรมมีศักยภาพที่สอดคล้อง และตอบสนองกับแนวความคิดนี้ ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมจึงเกิดขึ้น

ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ซึ่งจะขอเริ่มต้นตั้งแต่การก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงรัชสมัยของรัชกาลที่ ๕ การสร้างสรรค์ส่วนใหญ่จะอยู่ที่วัดและวัง ประติมากรรมตามแนวประเพณี จะสร้างสรรค์ตามคตินิยม ความเชื่อที่สืบทอดกันมา จะเห็นได้จากวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เช่น รูป

ยักษ์ ๑๒ ตน ที่ยืนหน้าประตูเป็นคู่ ๆ อยู่ภายในพระระเบียงพระอุโบสถทางประตูด้านทิศตะวันออก ๒ คู่ ได้แก่ สุริยภพคู่กับอินทรีชิต วิรุพหกคู่กับมังกรกัณฐ์ ด้านทิศตะวันตก ๓ คู่ ได้แก่ วิรุพจำบังคู่กับมัยราพณ์ สหัสสเดชะคู่กับทศกัณฐ์ และอัศรกรรมมาราคู่กับจักรวรรดิ ประตูด้านทิศใต้ ๑ คู่ คือ ทศคีรีวันคู่กับทศคีรีธร ยักษ์ทั้ง ๑๒ ตนนี้สร้างขึ้นตามคติเพื่อเฝ้าพระอารามและปกป้องรักษาบริเวณให้ปราศจากอันตรายและการรบกวนจากภูตผีปีศาจ ประติมากรผู้ปั้นทศกัณฐ์ และสหัสสเดชะ เป็นฝีมือของหลวงเทพรักษา (กัน) ซึ่งเป็นช่างปั้นมีชื่อเสียงในรัชกาลที่ ๓

อีกกลุ่มหนึ่งคือ รูปสัตว์หิมพานต์ ๗ คู่ หล่อด้วยโลหะปิดทองประดับกระจกยืนบนพื้นชालาไฟที่หน้าปราสาทพระเทพบิดร คู่ที่ ๑ อสุรวายุภักษ์ ท่อนบนเป็นยักษ์ สวมมงกุฏ ท่อนล่างเป็นนก มือทั้งสองกุมกระบองเกลียว คู่ที่ ๒ กิณนร ท่อนบนเป็นมนุษย์เพศชาย ท่อนล่างเป็นนก คู่ที่ ๓ เทพปักชี มีร่างกายเป็นเทวดาแต่มีปีกและหางอย่างนกมือข้างหนึ่งถือพระขรรค์ คู่ที่ ๔ เทพนรสิงห์ มีร่างกายท่อนบนเป็นเทวดา ท่อนล่างเป็นราชสีห์ มือหนึ่งแตะบันเอว อีกมือหนึ่งถือช่อดอกไม้ คู่ที่ ๕ อัปสรสีห์ ร่างกายท่อนบนเป็นอัปสร ท่อนล่างเป็นราชสีห์ คู่ที่ ๖ อสุรปักชี ท่อนบนเป็นยักษ์ สวมมงกุฏหางไหล ท่อนล่างเป็นนก และ

คู่ที่ ๗ สิงหพานร ท่อนบนเป็นพระยาวนร ท่อนล่างเป็นราชสีห์ มือทั้งสองกุมกระบอง

ที่วัดอรุณราชวราราม มียักษ์ ๒ ตน คือ สหัสสเดชะ มีกายสีขาว และทศกัณฐ์ มีกายสีเขียว ทำด้วยปูนปั้นประดับกระเบื้องเคลือบสีต่าง ๆ ยืนอยู่ด้านหน้าประตูทางเข้าพระอุโบสถ ส่วนบริเวณรอบพระอุโบสถมีตุ๊กตาหินที่นำมาจากประเทศจีน

ส่วนที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม มีรูปฤๅษีตัดตนหล่อด้วยสังกะสีผสมดีบุก เดิมมีอยู่ ๘๒ รูป ปัจจุบันเหลือเพียง ๒๐ รูป ติดตั้งอยู่ที่เขามอหน้าศาลารายทางทิศใต้ของพระอุโบสถ และยังมีตุ๊กตาหินที่นำมาจากเมืองจีน ติดตั้งทั่วไปในบริเวณที่เป็นเขตพุทธาวาส

ประติมากรรมตามแนวประเพณีที่กล่าวมาข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของประติมากรรมที่ติดตั้งในสิ่งแวดล้อม ซึ่งยังมีอีกมากที่ยังไม่ได้กล่าวถึง

ต่อมาหลังรัชสมัยของรัชกาลที่ ๕ ได้มีการพัฒนาวิถีชีวิตจากการมีพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางมาสู่วิถีชีวิตร่วมสมัยในระบบสากลนิยม ซึ่งมีผลมาจากการถูกบีบคั้น เร่งเร้าอย่างรุนแรง จากกระแสอิทธิพลของชาวต่างชาติจากทวีปยุโรป การสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมตามแนวประเพณีนิยมจึงเปลี่ยนไป

การปรากฏของประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม มีหลายรูปแบบ คือ

๑. ประติมากรรมในรูปแบบของอนุสาวรีย์ หรืออนุสรณ์สถานต่าง ๆ เพื่อการระลึกถึงคุณธรรมความดี และคุณูปการของบุคคลกลุ่มบุคคล หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ควรจดจำ และนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติต่อไป

ได้มีการสร้างอนุสาวรีย์ขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นรูปรัชกาลที่ ๕ ทรงม้าตั้งอยู่บริเวณลานพระราชวังดุสิต หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม ต่อมารัชกาลที่ ๖ ได้จ้างคอร์ราโด เฟโรซี (Corrado Feroci) ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็น**ศิลปะพีระศรี** ประติมากรชาวฟลอเรนซ์ จากอิตาลี มาสร้างอนุสาวรีย์ในประเทศไทย เฟโรซีได้สร้างอนุสาวรีย์หลายแห่ง ตั้งแต่พระราชานุสาวรีย์พระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลก พระราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เป็นต้น ต่อมาได้ร่วมกับข้าราชการไทย ก่อตั้งสถานศึกษาทางศิลปะจนพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร ลูกศิษย์คนสำคัญที่มีส่วนช่วยท่านในการปั้นอนุสาวรีย์ เช่น แซ่ม ขาวมีชื่อ, สิทธิเดช แสงหิรัญ, แสง สงษ์มั่งมี, ไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์, พิมาณ มูลประมุข, สนั่น ศิลากร นอกจากนั้น ท่านยังได้ออกแบบประติมากรรมนูนสูงติดตั้งที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ประติ-

มากรรมลอยตัวรูปทหาร และ พลเรือนติดตั้งที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และที่สำคัญคือ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ท่านได้ออกแบบพระพุทธรูปปางลีลา เพื่อติดตั้งในมณฑลพิธีกลางท้องสนามหลวงในงานฉลองพระพุทธรูปศาสนาที่ประดิษฐานมาถึงกิ่งพุทธรูปกาล ๒๕ พุทธศตวรรษ และต่อมาพระพุทธรูปองค์นี้ได้ขยายเป็นพระพุทธรูปขนาดสูง ๒,๕๐๐ กระเบื้อง ชื่อ**พระศรีศากยะทศพลญาณ** ประธานพุทธมณฑลสุพรรณบุรี ประดิษฐานที่บริเวณพุทธมณฑล ตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ควบคุมการปั้นหล่อโดย สาโรช จารักษ์ ซึ่งนับเป็นประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมที่ทรงคุณค่าที่สุดอีกชิ้นหนึ่งของประเทศไทย หลังจากที่ท่านเสียชีวิตใน พ.ศ. ๒๕๐๕ ลูกศิษย์ของท่านโดยเฉพาะ สนั่น ศิลการ รวมทั้งประติมากรในยุคหลัง ได้เป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ประติมากรรมในรูปแบบของอนุสาวรีย์ในยุคต่อมาอีกมากมาย

๒. ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมที่ติดตั้งอยู่หน้าอาคาร ซึ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนักแม้ในสมัยปัจจุบัน รูปแบบประติมากรรมประเภทนี้มีลักษณะเป็นประติมากรรมร่วมสมัย ธนาคารกสิกรไทยเป็นผู้ริเริ่มจัดสร้างขึ้นเป็นแห่งแรกที่อาคารสำนักงานใหญ่ ถนนพหลโยธิน ประติมากรผู้สร้างสรรค์คือ ศาสตราจารย์ ชลูด นิ่มเสมอ ประ-

ติมากรรมชื่อ **“องค์สาม”** เป็นรูปเงินพดด้วง ๓ ก้อน วางซ้อนกัน ต่อมา ศาสตราจารย์ ชลูด นิ่มเสมอ ได้มีโอกาสสร้างสรรค์ประติมากรรมหน้าอาคารอีก ๒ แห่ง คือ ที่หน้าอาคารศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ประติมากรรมชื่อ **“โลกุตตระ”** และที่หน้าอาคารมหาวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติ (หัวเฉียว) ที่ถนนบางนา-ตราด ประติมากรรมชื่อ **“พระบรมโพธิสมภาร”** ต่อมา มีหน่วยงานเอกชนได้จัดประกวดแบบร่างประติมากรรมเพื่อติดตั้งหน้าอาคารอีกหลายแห่ง เช่น ที่เซ็นทรัลบางนา ที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ King Power ขอยางน้ำ แต่ยังมีได้มีการขยายเท่าขนาดจริงแต่ประการใด

๓. ประติมากรรมที่ติดตั้งในสวนสาธารณะ หรือสถานที่สาธารณะ เพื่อช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดื่มให้เต็มด้วยสุนทรีย์ภาพ และเรื่องราวเนื้อหาที่บรรยายความด้วยรูปทรงประติมากรรม

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งเป็นปีเยาวชนสากล สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ได้ทำโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม โดยมีนายภักดี ชูติชูเดช ซึ่งเป็นรองเลขาธิการสมัยนั้น เป็นเจ้าของโครงการ เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมขึ้น เพื่อนำไปติดตั้งในสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาธารณะ โดยความร่วมมือ

ของสมาคมประติมากรไทย และสถาบันทางศิลปะที่มีการเรียนการสอนทางด้านประติมากรรมโดยจัดให้มีการประกวดแบบร่างขึ้น และให้ผู้ชนะการประกวด ขยายแบบให้เสร็จสมบูรณ์ โครงการนี้ได้ดำเนินงานมาเป็นเวลา ๑๗ ปี มีประติมากรรมที่เยาวชนของชาติสร้างขึ้น ๗๑ ชิ้น นำไปติดตั้งยังสวนสาธารณะต่าง ๆ เช่น สวนลุมพินี, อุทยานเบญจสิริ, สวนล้านนา ร. ๙ จังหวัดเชียงใหม่, สวนสัตว์ดุสิต, ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ บางมด และพุทธมณฑล นับเป็นเรื่องที่ต้องจารึกลงในประวัติศาสตร์ของการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้ประสานงานกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน อันประกอบด้วย ไทย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ในสมัยนั้นได้จัดทำโครงการ ASEAN Sculpture Symposium เป็นโครงการหมุนเวียนไปในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยให้ประติมากรที่เป็นผู้แทนประเทศของตนมาร่วมสร้างสรรค์ประติมากรรมขนาดใหญ่ คนละ ๑ ชิ้น ติดตั้งไว้ในประเทศเจ้าภาพ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพครั้งที่ ๒ และประติมากรรมทั้ง ๖ ชิ้น ติดตั้งอยู่ในสวนจตุจักร ซึ่งเป็นสวนสาธารณะแห่งที่ ๒ ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งนับเป็นการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่ง

แวดลอมขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ เทศบาลนครสงขลา ซึ่งเป็นองค์กรหลักร่วมกับสมาคมประติมากรไทย International Association for Monumental Sculpture Events มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยทักษิณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ได้ร่วมกันดำเนินการโครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ ภูมิภาคสงขลา จังหวัดสงขลา เนื่องในโอกาสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา มีประติมากรไทย ๘ คน และประติมากรนานาชาติประกอบด้วย อิตาลี อเมริกา ลักเซมเบิร์ก คอสตาริกา เม็กซิโก และแคนาดา จำนวน ๖ คน สร้างสรรค์ประติมากรรมด้วยสแตนเลส จำนวน ๑๔ ชิ้น เพื่อติดตั้งถาวรบริเวณสวน ๒ ทะเล และบริเวณสระบัว แหลมสมิหลา

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๗ กรุงเทพมหานครได้จัดทำโครงการกรุงเทพเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรม ได้ร่วมมือกับคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สร้างสรรค์ประติมากรรม ๕ ชิ้น ติดตั้งใน

กรุงเทพมหานคร ที่ถนนรามอินทรา ที่คลองเตย ที่สี่แยกถนนอโศกตัดกับถนนสุขุมวิท ที่สี่แยกเชิงสะพานปิ่นเกล้า เป็นต้น

พ.ศ. ๒๕๔๙ ในงานมหกรรมพืชสวนโลกที่จังหวัดเชียงใหม่ สมาคมประติมากรไทยร่วมกับ International Association for Monumental Sculpture Events และอีกหลายหน่วยงาน ได้ร่วมกันดำเนินการโครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติอีกครั้งหนึ่ง ประกอบด้วย ประติมากรไทย ๑๐ คน ประติมากรนานาชาติอีก ๑๐ คน สร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ จำนวน ๒๐ ชิ้น เพื่อติดตั้งในบริเวณงานพืชสวนโลก

นอกจากโครงการต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ยังมีการจัดสร้างประติมากรรมประกอบน้ำพุติดตั้งที่มุมทั้ง ๔ ด้านของสวนจิตรลดา-โรฐาน ซึ่งทำให้เกิดทัศนียภาพที่งดงาม เพลินตา เพลินใจ

๔. การจัดสร้างสวนประติมากรรมกลางแจ้งที่มีการออกแบบเพื่อการติดตั้งประติมากรรมโดยเฉพาะ เป็นประติมากรรมที่สร้างขึ้นจากแนวความคิดส่วนบุคคลของประติมากร แล้วนำมาติดตั้งในบริเวณเดียวกันเป็นจำนวนมาก เพื่อสร้างสีสัน บรรยากาศความหลากหลายของสุนทรีย์ภาพ ของรูปทรงทางความคิด จินตนาการ ความหลากหลายของวัสดุ เทคนิค

วิธีการ เช่นเดียวกับการได้ท่องเที่ยวไปในสวนบุปผชาตินานาพันธุ์หลากสีและกลิ่นหอม ชวนให้เพลิดเพลิน เกิดปิติสุขขึ้นภายในใจ ได้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากชีวิตประจำวัน

นอกจากนั้น สวนประติมากรรมกลางแจ้งยังเป็นภาพลักษณ์ที่น่าชื่นชมของชาติ ที่มีผลต่อทัศนคติของนานาชาติอีกด้วย ประเทศต่าง ๆ ได้มีการจัดสร้างสวนประติมากรรมกลางแจ้ง ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก เช่น ที่สหรัฐอเมริกา มีสวนประติมากรรมชื่อ Hirsh horn ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. หรือที่ Storm King Art Center ที่เป็นเนินเขาและป่าละเมาะอยู่ห่างจากกรุงนิวยอร์กไปทางเหนือประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร สวนประติมากรรมฮาโกเน ที่ประเทศญี่ปุ่น สวนประติมากรรม Olympic Park ที่เกาหลีใต้ ซึ่งจัดสร้างขึ้นในโอกาสที่เป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก สวนประติมากรรมที่ทอดไปตามสองฝั่งของแม่น้ำ เมืองเว้ ประเทศเวียดนาม หรือสวนประติมากรรม Monument of Life ออกแบบโดย กุสตาฟ วิกแลน ประเทศนอร์เวย์ สวนประติมากรรมในพิพิธภัณฑ KROLLER MULLER ประเทศเนเธอร์แลนด์ สวนประติมากรรมพิพิธภัณฑศิลป์สมัยใหม่ เมืองสตอกโฮล์ม สวีเดน สวนประติมากรรม MOMA พิพิธภัณฑศิลป์สมัยใหม่ นครนิวยอร์ก เป็นต้น

ในส่วนของประเทศไทยมีการจัดสร้างสวนประติมากรรมกลางแจ้ง

แจ้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๓๕ กรมธนารักษ์ ได้สร้างสวนสาธารณะกลางเมือง แทนที่กรมอุตุฯ วิทยาลัยที่ถูกรื้อถอนไป เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในมหามงคลสมัยที่เจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา โดยใช้ชื่อสวนนี้ว่า “อุทยานเบญจสิริ” เนื่องจากสวนมีขนาดเล็ก แต่ต้องการให้มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเป็นพิเศษ คณะกรรมการฯ จึงระบุนให้มีการจัดสร้างประติมากรรมเพื่อติดตั้งใน

อุทยานแห่งนี้ด้วย สมาคมประติมากรไทยจึงได้รับเชิญให้มาเป็นคณะทำงาน ประติมากรระดับชาติ ๑๑ คน ได้รับเชิญให้สร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ จำนวน ๑๑ ชิ้น เพื่อติดตั้งในอุทยานแห่งนี้ อาจกล่าวได้ว่า “อุทยานเบญจสิริ” เป็นสวนประติมากรรมกลางแจ้งขนาดใหญ่แห่งแรกของประเทศไทย

สวนประติมากรรมอีกสวนหนึ่งได้เกิดขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ ใน

บริเวณวังท่าพระ ซึ่งเคยเป็นวังที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ นายช่างเอกแห่งสยามประเทศ มีบริเวณเป็นที่พักผ่อนเรียกว่า “สวนแก้ว” มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ปรับปรุงมาเป็นสวนประติมากรรมขนาดเล็ก มีผลงานประติมากรรมประมาณ ๑๐ ชิ้น ประกอบด้วยผลงานของ เขียน ยิ้มศิริ, ชลูด นิ่มเสมอ, มีเชียม ยิบอินซอย, สิทธิเดช แสงหิรัญ และ สนั่น ศิลากร.